

AFS jubilæum 2021

“The past is a foreign country, they do things differently there” skrev L. P Hartley i The Go-Between. Det er måske i særlig grad noget vi i den ældste jubilæumsgruppe kan nikke genkendende til. Vi er ikke 68’ere, eller 89’ere eller millennials, vi er krigsgenerationen, der voksede op i 40’ernes knaphedssamfund. Vi har klippet rationeringsmærker, vi havde ikke køleskab, men isskab, som vi fik is til, leveret i store bjælker med hestevogn, vi er gået i ismejeriet efter mælk fra junger og smør fra dritler. Vores mødre henkogte grøntsager, og vi fik de frugter, som man kunne få til at gro i Danmark. Sydfrugter kendte vi dårligt nok. Da jeg begyndte i 1. klasse i Randers i 1947 havde jeg en klassekammerat, der havde fået fat i 2 appelsiner. For at få den ene appelsin måtte jeg betale med en tysk stålhelmet, som en engelsk soldat havde givet mig i 1945. Vi lærte at skrive med en pen, der blev dypet i et blækhus, og vi lærte at navneordene skulle være med stort begyndelsesbogstav, og at kunne, skulle og ville skulle staves med d.

På den baggrund er det ikke underligt, at USA fremstod som ”a land of milk and honey”. Der var ikke mange, der havde været i USA, men vi troede vi kendte landet og amerikanerne, for vi så jo amerikanske film, vi så amerikanerne komme i land fra amerikabådene på Langelinie, og i danske film var der en rig onkel fra Amerika. Jeg husker en dag i skolen, hvor vi blev spurgt, hvad vores fremtidsplaner var, og en af mine klassekammerater sagde, at hans højeste ønske var at blive dansk-amerikaner.

Ganske vist gik det en del bedre sidst i 50’erne, men det USA, vi mødte i 1959, var stadig ”a different country” på mere end én måde. Det var ikke et knaphedssamfund, i hvert fald ikke for en stor del af amerikanerne. Det var i hovedsagen denne gruppe, vi mødte derovre.

Det var et imponerende land, men mest imponerende var den varme, åbenhed og gæstfrihed, vi mødte hos almindelige amerikanere. Det er og var svært helt at forstå, at tusindvis af amerikanere gennem mange år har været parate til at åbne deres hjem for en udlænding og lade ham/hende blive en del af deres familie i et år. Der er andre udvekslingsorganisationer, som betaler familierne for at modtage en udlænding, men det er jo ikke tilfældet med AFS. Der er nogle af værtsfamilierne, der er ret velhavende, men de fleste er ganske almindelige familier.

Vi udvikler større interkulturel forståelse under en udveksling, og det gælder ikke kun os men også værtsfamilierne, skolerne ude og hjemme og de kontakter, vi får. Vi har brug for at lære anderledes kulturer at kende, for i dem kan vi se vores egen spejlet. Rafael Argullol, en spansk filosof og forfatter, har sagt det således: ”Når det lykkes at se sig selv udefra, betragter man tilværelsen mere ydmygt og skarpsindigt, end når man som en tumpe, der hales med af andre tumper, forestiller sig sit jeg som det bedste jeg, sin by som den bedste by og det, man kalder liv, som det eneste tænkelige”.

Vi var ikke de samme mennesker, da vi rejste hjem, som vi var, da vi rejste hjemmefra, og det var de amerikanere, vi mødte heller ikke.

Udvekslingen og det, der fulgte efter, skabte en række fællesskaber, som vi blev en del af. For os begyndte det på hovedbanegården i København, men den store oplevelse var rejsen på S/S Waterman. Det er svært at forstille sig en bedre forberedelse end disse 10 dage, for det var en langsom damper, der da også sank i det kinesiske hav få år senere. Her kom vi ind i det første af en serie nye fællesskaber, AFS familien. Det var dejligt, det var sjovt og der var en enestående stemning på en båd med hundreder af AFS'ere fra hele Europa. Vi stod sammen ved rælingen, da vi sejlede forbi Frihedsstatuen, og da vi stod i kø på havnen i Hoboken med vort kæmpestore røntgenbillede af brystet, så de kunne se, at vi ikke var tuberkuløse. Så kørte vi afsted ud i landet

Jeg boede på det tidspunkt i Lyngby, og derfor var det noget af en forandring at komme til at bo i en lille landbokommune nord for Rochester, Minnesota. Pine Island hed den, eller The Cheese Center of Minnesota, hvor man pudsigt nok ikke lavede ost. Byens 1300 beboere blev en familie for mig, for jeg kom til at kende en stor del af dem, og de kendte mig. Også det var et privilegium, ligesom det var at blive medlem af min amerikanske familie. Jeg husker endnu mit første måltid, hvor familien med stor følsomhed nøjedes med at smile med øjnene, da jeg på mit endnu mangelfulde engelsk underholdt dem om deres tree house, om de smukke sirens udenfor (syrener) og deres agurks. Omvendt måtte jeg smile af deres problemer med at udtale mit fornavn. Her efter over 60 år, har jeg stadig forbindelse med familiens børn både på skrift og ved besøg her og der.

Jeg havde hørt om det amerikanske skolesystem. Niveauet var lavt, hed det sig, i forhold til det danske gymnasium. Jeg var kommet tidligt i skole, så jeg havde taget studentereksamen, før jeg tog afsted, og regnede ikke med at skulle arbejde alt for hektisk. Men jeg havde taget fejl, eller måske snarere, det var ikke rigtigt, hvad jeg havde hørt om den amerikanske skole. Jeg mødte fagligt stærke lærere og krav i undervisningen. Der var især én lærer, som jeg havde i engelsk og speech, der fik afgørende betydning for mit videre liv. Da jeg tog afsted fra Danmark, var jeg overbevist om, at jeg skulle være tandlæge. Jeg undskylder over for evt tandlæger i forsamlingen, men jeg skylder min amerikanske skole en stor tak for, at jeg undgik den skæbne. Man læser undertiden erindringer, hvor forfatteren peger på den afgørende betydning, en af hans/hendes lærere har haft. Sådan en var min engelsklærer for mig.

Jeg læste for et par år siden en bog af en tysk forfatter og tidligere udvekslingsstipendiat ved navn Joachim Meyerhoff, med titlen Wann wird is endlich wieder so, wie es nie war. USA var ikke sådan, som vi mindes det i dag, men jeg tør nu alligevel godt hævde, at landet og dets borgere var præget af betydeligt større tolerance og fordragelighed, end vi oplever det i dag. Der er godt nok forskel på Eisenhowers USA og Trumps USA. Der er bevægelser i dag både fra højre og venstre side, som ikke lever op til de idealer, vi blev præsenteret for dengang, og det er ikke bare tilfældet i USA, men i de meste af verden af i dag.

Vi står alle i gæld til AFS og alle de mennesker, som var og blev en del af AFS, og for alt det, vi modtog i det år, vi fik derovre. Jeg er overbevist om, at vi alle på hver vores måde har gjort, hvad vi kunne for at betale af på den gæld i vort daglige virke og i samværet med andre mennesker. Jeg er glad for at have fået mulighed for også at virke i AFS's bestyrelse i 60'erne, og for at jeg i de seneste 12 år har fået en chance for at genoptage dette arbejde, men denne gang for AFS Italien, hvor jeg har medvirket ved de konferencer om Interkulturel Forståelse og Interkulturel

kompetence, som årligt arrangeres af bl.a. AFS Italien. Det skyldes, at jeg for 12 år siden tilfældigt fik genoptaget forbindelsen med en af mine gamle italienske AFS-venner, som jeg mødte, da vi begge var chaperoner for amerikanske AFS'ere på vej med skib til Europa i 1963. Vi mødtes så flere gange i den periode, hvor jeg var formand for AFS Danmark og han for AFS Italien, men så ikke hinanden i de følgende 45 år. Det vidner om hvor faste bånd, der skabes gennem AFS. Det var også en bestræbelse på at give lidt igen af det, jeg havde fået gennem AFS, der fik mig til, da jeg var blevet pensioneret, at melde mig som frivillig engelskunderviser i Vietnam gennem Action Aid/Mellemlfolkeligt Samvirke.

Jeg kan med sikkerhed sige, at mit liv ville have været ganske anderledes uden mit AFS-år i USA. Det er jeg sikker på også gælder for jer.

Lad os hæve vore glas og hilse på hinanden i taknemlighed for det AFS har givet os.

Uffe Gravers Pedersen

AFS'er 1959-60 i Minnesota

Formand for Komite Lyngby og for Dansk AFS

Cand.mag. i engelsk og historie

Rektor for Helsingør Amtsgymnasium

Direktør i Direktoratet for gymnasieskolerne og hf

Vicerektor/rektor ved Europaskolerne: Holland og England